

Text je převzatý z publikace Kunešová, H., Tluchoř, J., Dokoupil, J., & Hinke, J. (2024). *Metodika k vypracování kvalifikační práce (bakalářské, diplomové) a průběh její obhajoby u státní závěrečné zkoušky*. Fakulta ekonomická, Západočeská univerzita v Plzni.

https://fek.zcu.cz/blob.php?table=internet_list&type=FileType&file=Data&name=FileName&idname=IDInternet&id=5155

Zkráceno a upraveno pro předmět KMO/UDS – Úvod do studia.

Citování zdrojů podle citační normy APA 7

1 Úvodní informace k citování zdrojů

Základní prvky citace jsou dané citační normou. **Citační norma** specifikuje, které prvky je nutné uvádět v bibliografických záznamech (citacích) různých typů zdrojů. Stanoví také pořadí prvků v citaci a způsob jejich zápisu. V současné době mohou studenti FEK citovat odborné zdroje podle **7. vydání pravidel citační normy APA** (American Psychological Association), tzv. APA Referencing Style 7th edition (dále jen **APA 7**), která je významnou citační normou používanou ve vědeckých publikacích v oblasti společenských věd.

Problematika citování zdrojů je složitější a vyžaduje při nastudování větší pozornost. Pro základní orientaci uvádíme v této kapitole praktické příklady citování vybraných typů zdrojů.

Nejdříve je však vhodné vymežit několik důležitých termínů, které se týkají citování zdrojů: citát, parafráze, odkaz na zdroj, citace.

Citát (tzv. přímá citace) je přesné a doslovné uvedení informace z jiného zdroje. Citovaný text je vždy označený uvozovkami a doplněný odkazem na zdroj. V odkazu na zdroj se uvádí i číslo stránky (pokud má zdroj číslované strany). Celý bibliografický zápis zdroje (bibliografická citace) se píše do seznamu použitých zdrojů na konci práce.

Příklad citátu:

„Ve vědecké práci bychom měli postupovat systematicky, zohlednit mnoho aspektů, poučit se z poznání dalších vědců.“ (Radváková & Sigmund, 2016, s. 15).

Komentář: Citát je uvedený v uvozovkách. Nepíše se kurzívou. Za citátem je závorka s odkazem na zdroj včetně čísla strany (pokud jsou v citovaném zdroji strany číslované).

Parafráze je interpretace jiného textu vlastními slovy. Interpretovaný text se nedává do závorek a nemění se jeho význam. Parafráze se v textu vždy doplňuje odkazem na použitý zdroj, v odkazu nemusí být uvedené číslo stránky. Bibliografická citace zdroje se píše do seznamu použitých zdrojů.

Příklad parafráze:

Radváková a Sigmund (2016) mimo jiné uvádějí, že ve vědecké práci je třeba postupovat systematicky a poučit se z poznání jiných vědců.

Komentář: Všimněte si, že na rozdíl od citátu (příklad v prvním rámečku) je tato parafráze interpretována volněji, je formulována tak, aby navazovala na úvodní slova, přitom její význam se nezměnil. Odkaz na zdroj může být uvedený na začátku parafráze (viz příklad výše).

Odkaz na zdroj je zkrácené označení použitého zdroje. Odkaz se píše do textu co nejbliže k citátu nebo k parafrázi a uvádí informace, podle kterých je možné zdroj vyhledat v seznamu použitých zdrojů (tj. v seznamu bibliografických citací). Způsob psaní odkazů do textu závisí vždy na používané citační normě. V tomto dokumentu jsou odkazy psané podle citační normy APA 7.

Citace (též bibliografická citace) je zápis zdroje se stanovenými prvky, které umožňují vyhledat příslušný zdroj nebo jeho část (v knihovnách, databázích, na internetu apod.). Citace se zapisují do seznamu použitých zdrojů podle stanovené citační normy a musí být snadno vyhledatelné podle odkazů uvedených v textu.

!

Při uvádění citátů, parafrází a odkazů je nutné dodržovat tyto zásady:

- Odkazy na zdroje se **neuvádějí** u obecně známých informací, např. informace: *Korelační analýza zkoumá závislost dvou proměnných*. Odkaz je však nutné napsat při uvedení výsledku bádání, např. *Korelační koeficient mezi známkou z matematiky a fyziky je 0,84* (za touto informací je nutné napsat odkaz na zdroj).
- V odkazech u citátů vždy uvádíme číslo strany (pokud jsou ve zdroji strany číslované). U parafrází je uvedení strany v odkazu doporučeno (zejména v případě rozsáhlejších zdrojů). Jestliže odkazujeme na celou práci autora (např. na celý článek nebo na celou knihu), tak se do odkazu strana neuvádí.
- Každý zdroj musí být podle odkazu snadno dohledatelný v seznamu použitých zdrojů.
- Citáty a parafráze je nutné uvádět především „z první ruky“, tj. ze zdroje, který student četl. Pokud výjimečně přebíráme informaci z jiného zdroje, musí to být v práci zřetelně uvedené.

Komentář k této zásadě:

Když citujete zdroj, který jste nečetli, ale na který se odkazuje v jiném zdroji, který jste četli, zapisuje se odkaz takto:

Buigues a Lacoste (citování v Machková & Machek, 2021, s. 72) uvádějí, že...

Takto psaný odkaz znamená, že jste četli práci Machkové a Machka publikovanou v roce 2021, která odkazuje na dílo autorů Buigues a Lacoste, které jste nečetli. V seznamu použitých zdrojů se v takovém případě uvádí pouze zdroj, který jste četli, tedy práce autorů Machková a Machek z roku 2021. Vždy je však lepší vyhledat a citovat původní (primární) zdroj. Sekundární zdroj použijte pouze v případě, že primární zdroj není dostupný.

- V citátu se přebírá **text v původním znění**. „Není přípustné s ním nějak manipulovat, například měnit slovosled, aby citace lépe zapadla do uvedené argumentace, nahrazovat slova synonymy nebo je jinak skloňovat a časovat. Dokonce nejste oprávněni měnit ani faktické a pravopisné chyby: jestliže bude v přímé citaci uvedeno „babyčka“ a vy ji uznáte za vhodnou k ocitování, musíte hrubku ponechat. Abyste nebyli obviněni z neznalosti, za problematický prvek v přímé citaci se vkládá značka „sic“ (latinsky „právě tak“) v hranatých závorkách“ (Zbiral, 2009, s. 18).
- Pokud studující považuje za účelné **použít v citátu pouze některé pasáže z převzatého textu**, nahradí v citátu vynechaný text hranatými závorkami se třemi tečkami „[...]“.
- Pokud **citovaná věta není v citátu dokončená**, tak citát nedokončené věty v uvozovkách končí třemi tečkami, horní uvozovky jsou až za tečkami.
- Pokud uživatel citátu chce v citované větě zdůraznit určité slovo či část věty, graficky to odliší např. tučně nebo kurzívou, a v závorce s odkazem uvede poznámku o zvýraznění a iniciály svého jména, například: „Klíčovou podmínkou účelného návrhu dotazníku je ujasnění si toho, **co chceme dotazníkem zjistit** (cíl a účel) a **jaká data potřebujeme získat** ...“ (Eger & Egerová, 2014, s. 93, zvýraznila H. K.).

Pokud v textu práce nejsou uvedené všechny odkazy na použité zdroje, nebo pokud v seznamu použitých zdrojů některé zdroje chybí, může to vést až **k podezření z plagiátorství**.

Námět pro praxi:

K tvorbě odkazů na zdroje a bibliografických citací je možné **využít MS Word**. Zkontrolujte však, zda vytvořené odkazy na zdroje a seznam použitých zdrojů jsou v souladu s požadavky citační normy APA 7 (pozor na záměnu citační normy APA 7 a starších variant citační normy APA).

2 Citace a odkazy podle 7. vydání citační normy APA (tzv. APA 7)

V této podkapitole jsou uvedené příklady citací **pouze vybraných druhů** odborných zdrojů, které se nejčastěji používají při psaní seminárních a kvalifikačních prací. Text vždy uvádí druh zdroje (tučně), následuje obecný zápis citace včetně interpunkce, potom je v rámečku příklad citace zapsaný podle obecného vzoru. Pod citací je **červeně** napsaný odkaz za zdroj. Další způsoby zápisu odkazů jsou uvedené v poslední části této podkapitoly.

KNIHA

Jeden autor:

Příjmení autora, čárka, iniciála osobního jména, tečka. Rok vydání v závorce, tečka. *Název knihy kurzívou*. Za názvem knihy se uvádí v kulatých závorkách číslo vydání, pokud jde o druhé nebo další vydání, tečka. Název nakladatelství, tečka.

Poznámky:

- Pokud jde o 1. vydání knihy, tak se do citace údaj o čísle vydání nepíše.
- V citaci knihy se neuvádí místo vydání.

Armstrong, M. (2007). *Řízení lidských zdrojů*. Grada Publishing.

Odkaz v textu: **(Armstrong, 2007, s. 58)** nebo **(Armstrong, 2007)**

Pokud uvádíme parafrázi, tak se strana v odkazu nemusí uvádět.

Dva autoři:

Mezi autory je znak &, před znakem & je čárka.

Bedrnová, E., & Nový, I. (2007). *Psychologie a sociologie řízení* (3. vyd.). Management Press.

Odkaz v textu obsahuje znak &, před znakem & v odkazu není čárka: **(Bedrnová & Nový, 2007, s. 103)**

Tři až 20 autorů:

Do citace se zapisují všichni autoři. Autoři se oddělují čárkou, před příjmení posledního autora se vkládá znak &, před tímto znakem je čárka. Pořadí autorů v citaci je dané jejich pořadím v citovaném zdroji.

Karlíček, M., Machek, M., Novinský, M., Chytková, Z., Dvořák, J., Bartoš, P., Koudelka, J., Tyll, L., Tahal, R., Mařík, J., Říha, D., & Pištělák, P. (2018). *Základy marketingu*. Grada Publishing.

Odkaz v textu: (Karlíček a kol., 2018, s. 56) nebo (Karlíček et al., 2018, s. 56)

Do odkazu v textu se píše pouze první autor a místo dalších autorů se uvádí výraz „a kol.“ nebo „et al.“ Před spojku „a“ nebo „et“ se nepíše znak &.

21 a více autorů:

Do citace za zapisuje prvních 19 autorů, potom jsou tři tečky a po nich je uvedený poslední autor.

Cihelková, E., Adamcová, L., Adamová, V., Brůžek, A., Gombala, I., Hitzgerová, G., Homolová, I., Jakš, J., Jeníček, V., Kalínská, E., Karpová, E., Kašpar, V., Krausová, R., Kučerová, I., Lukáš, Z., Menčík, J., Neufussová, K., Neumann, P., Steimetzová, S., ...Vošta, M. (2000). *Malý slovník světové ekonomiky*. Vysoká škola ekonomická v Praze.

Odkaz v textu: (Cihelková a kol., 2000, s. 89) nebo (Cihelková et al., 2000, s. 89)

Do odkazu v textu se píše pouze první autor a místo dalších autorů se uvádí výraz „a kol.“ nebo „et al.“ Před spojku „a“ nebo „et“ se nepíše znak &.

Elektronická kniha dostupná online:

Příjmení autora, čárka, iniciála osobního jména, tečka. Rok vydání (v závorce), tečka. *Název knihy kurzívou*, tečka. Název nakladatelství. DOI¹ nebo URL adresa

Světlík, J., Bačíková, Z., Kačániová, M., Mikuláš, P., Mago, Z., & Wichelen, S. V. (2017). *Reklama: Teorie, koncepce, modely*. Vysoká škola informatiky a managementu v Rzeszowě. http://www.marketingsvetlik.cz/knihy/Reklama-Jaroslav_Svetlik.pdf

Odkaz: (Světlík a kol., 2017, s. 245)

Všimněte si, že:

- *do citace se ani při velkém počtu autorů nepíše výraz „a kolektiv“ ani zkratka „a kol.“*
- *zkratky „a kol.“ nebo „et al.“ se uvádějí pouze v odkazech v textu, ne však v citacích.*

Často se stává, že na obálce knihy i v katalogu knihovny je uvedeno pouze několik autorů a výraz „a kolektiv“. Jména dalších autorů pak musíme dohledat přímo v tištěné knize (zpravidla na s. 2) nebo v elektronické verzi knihy na webu.

¹ DOI je zkratka anglického výrazu Digital Object Identifier = identifikátor digitálního objektu. Je to unikátní a trvalý identifikátor digitálního objektu, který je dostupný na internetu. DOI mají přidělené např. vědecké články, knihy a další odborné publikace dostupné online.

ČLÁNEK V ČASOPISE

Při zapisování jmen autorů v citacích článků postupujeme stejně jako při zapisování jmen autorů v citaci knihy.

Příjmení autora, čárka, iniciála osobního jména, tečka. Rok vydání v závorce, tečka. Název článku, tečka. *Název časopisu kurzívou*, čárka, *ročník časopisu kurzívou*, v závorce za ročníkem číslo časopisu, čárka, strany, tečka. DOI nebo URL adresa (pokud má článek DOI uvádí se DOI)

Citace článků s DOI:

Beyer, D., & Hinke, J. (2018). Sectorial Analysis of the Differences in Profitability of Czech and German Business Ventures – An Empirical Benchmark Study. *E+M Ekonomie a Management*, 21(1), 127–143. <https://dx.doi.org/10.15240/tul/001/2018-1-009>

Odkaz: (Beyer & Hinke, 2018)

Machová, K. (2018). Nástupnictví v rodinných podnicích v České republice. *ACC Journal*, 24(2), 48-60. DOI:10.15240/tul/004/2018-2-005

Odkaz: (Machová, 2018)

Komentář:

- *Všimněte si, že v citaci článku se nepíše žádné zkratky roč. (ročník), č. (číslo), s. (strana).*
- *Pokud má článek přidělené DOI, zapisujeme ho tak, jak je v článku uvedeno. Formát DOI se v průběhu let měnil. Příklady různých zápisů DOI:*

doi:10.15240/tul/001/2018-1-009

DOI:10.15240/tul/001/2018-1-009

<https://dx.doi.org/10.15240/tul/001/2018-1-009>

Citace článku online, který nemá DOI, ale má URL adresu:

Hoq, Z., Kamal, S., & Chowdhury, E. H. (2005). The economic impact of e-commerce. *BRAC University Journal*, 2(2), 49–56. <http://dspace.bracu.ac.bd/xmlui/handle/10361/1610>

Odkaz: (Hoq a kol., 2005) nebo (Hoq et al., 2005)

PŘÍSPĚVEK VE SBORNÍKU Z KONFERENCE

Citace příspěvku, který je uvedený ve sborníku z konference, se zapisuje takto:

Příjmení autora příspěvku, čárka, iniciála osobního jména, tečka. Rok vydání v závorce, tečka. Název příspěvku, tečka. In (za In není dvojtečka ani čárka), iniciála osobního jména editora sborníku, tečka. Příjmení editora a v závorce Ed. (jeden editor) nebo Eds. (v případě více editorů), čárka, *Název sborníku kurzívou*, strany příspěvku v závorce, např. (s. 50-65) nebo (pp. 50-65), tečka. Název vydavatelství, tečka. DOI nebo URL adresa, pokud je sborník dostupný online.

V rámečku je citace příspěvku ze sborníku, který má více editorů:

Suchánek, P., & Štěrbá, M. (2017). The Efficiency of the Value Creation Model in the Manufacturing Industry in the Czech Republic. In L. Janošová, L. Kuchynková, & M. Cenek (Eds.), *Proceedings of International Scientific Conference of Business Economics Management and Marketing 2017* (pp. 273-283). Masaryk University. <https://www.muni.cz/en/research/publications/1389432>

Odkaz: (Suchánek & Štěrbá, 2017)

Komentář:

Citace se týká příspěvku, proto začíná jménem autora příspěvku (zde v příkladu jsou dva autoři). Následují údaje o příspěvku (rok zveřejní a název příspěvku). Potom jsou údaje o editorech sborníku a údaje o sborníku. Editor je pracovník, který sestavil sborník z příspěvků jiných autorů a připravil ho k publikování. Na konci citace je údaj o stránkách sborníku, na kterých se nachází příspěvek. Pak následuje DOI nebo URL adresa, pokud je příspěvek dostupný online.

Do odkazu v textu se píše autoři příspěvku, ne editoři.

KAPITOLA Z EDITOVANÉ KNIHY

Stejným způsobem jako příspěvek ze sborníku se zapisuje také **citace kapitoly z editované knihy**. Editovaná kniha je kniha, která má na obálce místo autora uvedeného editora (tj. osoba uvedená na obálce knihy je označená jako editor).

Citace kapitoly z editované knihy se zapisuje takto:

Příjmení autora kapitoly, čárka, iniciála osobního jména, tečka. Rok vydání v závorce, tečka. Název kapitoly, tečka. In (za In není dvojtečka ani čárka), iniciála osobního jména editora knihy, tečka. Příjmení editora a v závorce Ed. (jeden editor) nebo Eds. (v případě více editorů), čárka, *Název knihy kurzívou*, v závorce číslo vydání knihy a čísla stran kapitoly, tečka. Název nakladatelství, tečka. DOI nebo URL adresa, pokud je kniha dostupná online.

V rámečku je citace kapitoly z knihy, která má více editorů:

Dillard, J. P. (2020). Currents in the study of persuasion. In M. B. Oliver, A. A. Raney, & J. Bryant (Eds.), *Media effects: Advances in theory and research* (4th ed., pp. 115–129). Routledge.

KVALIFIKAČNÍ PRÁCE (např. bakalářská, diplomová nebo disertační práce)

Vzor citace kvalifikační práce dostupné online v digitální knihovně:

Jetenská, L. (2015). *Návrh projektu založení neziskové organizace* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni]. Digitální knihovna Západočeské univerzity v Plzni. <https://otik.zcu.cz/handle/11025/18346>

Odkaz: (Jetenská, 2015)

PŘÍKLADY CITACÍ RŮZNÝCH ZDROJŮ Z WEBOVÝCH STRÁNEK

Citace zdrojů dostupných na webových stránkách, které nepatří do jiné kategorie zdrojů:

Autor (osoba nebo instituce), rok (v závorce), tečka. *Název zdroje kurzívou*. Název portálu, tečka. URL adresa

Příklad 1: Autorem je fyzická osoba

Kladivová, B. (2021). *Zákazníci e-shopů hledí při nákupu na recenze jiných lidí, ukazuje průzkum. Některé mohou být falešné.* iRozhlas. https://www.irozhlas.cz/ekonomika/e-shop-nakupovani-recenze_2108301636_ako

Odkaz: (Kladivová, 2021)

Komentář:

Název zdroje je v citaci napsaný kurzívou (tj. název příspěvku na webu). Název portálu je iRozhlas.

Příklad 2: Autorem je organizace

Pokud je jméno autora (instituce) stejné jako název portálu (např. Český statistický úřad), tak se do citace napíše název zdroje kurzívou a už se neuvádí název portálu. Pokud se obsah webové stránky mění, uvádí se do citace také datum dostupnosti.

Český statistický úřad (2024). *Kapacity hromadných ubytovacích zařízení*. Dostupné 27. 9. 2024 z <https://csu.gov.cz/kapacity-hromadnych-ubytovacich-zarizeni?pocet=10&start=0&podskupiny=021&razeni=-datumVydani>

Odkaz:

Při prvním uvedení odkazu v textu se do odkazu píše: (Český statistický úřad [ČSÚ], 2024)
Při dalším uvedení odkazu v textu se do odkazu píše pouze zkratka (ČSÚ, 2024)

Příklad 3: Zdroj dostupný online bez uvedeného autora a bez data zveřejnění

Pokud citujeme zdroj, který je dostupný online a není u něj uvedený autor (osoba nebo instituce), tak **citace začíná názvem zdroje**. Název se píše kurzívou pouze v případě, že je to kniha neznámého autora. Názvy jiných zdrojů se píše obyčejným písmem. Za názvem zdroje následuje v závorce rok zveřejnění a URL adresa. **Pokud ve zdroji není uvedený rok jeho zveřejnění, tak se do citace píše n.d.**, to znamená „není datováno“. Mezi písmena n.d. se nekládá mezera.

Hlad ve světě: světová potravinová bilance (n.d.).
https://is.muni.cz/el/1431/podzim2015/Z0047/Hlad_ve_svete_2.pdf

Odkaz: („Hlad ve světě“, n.d.)

Odkaz v textu uvádí název zdroje v uvozovkách a zkratku n.d. Pokud je název zdroje delší, tak se v odkazu vhodně zkrátí (viz příklad v rámečku výše).

ZÁKONY

Citační norma APA stanoví zápis citací právních norem USA, ne však citací zákonů a dalších právních norem ČR. Zákony v ČR jsou přesně identifikovány svým číslem ve Sbírce zákonů ČR a názvem. Vzhledem k tomu, že zákony se v průběhu let novelizují a platné znění zákona se tak často liší od původního textu zákona, uvádí se za název zákona výraz „v platném znění“ nebo „ve znění pozdějších předpisů“.

Příklady citací zákonů:

[Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění](#)

Nebo:

[Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů](#)

Další příklady:

[Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů](#)

[Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v platném znění](#)

[Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech \(zákon o obchodních korporacích\), v platném znění](#)

Odkaz: [\(zákon č. 586/1992 Sb.\)](#) nebo [\(zákon č. 586/1992 Sb., § 3, odst. 4\)](#)

INFOGRAFIKA

Příklady citací infografiky:

Evropská rada, & Rada Evropské unie (2023). *Rozpočet EU na rok 2024: hlavní oblasti* [Infografika]. <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/2024-eu-budget/>

Odkaz: [\(Evropská rada & Rada EU, 2023\)](#)

APEK (n.d.). *Studie: Přínosy e-commerce v ČR*. [Infografika]. <https://data.appek.cz/>

Odkaz: [\(APEK, n.d.\)](#)

FIREMNÍ PUBLIKACE A INTERNÍ MATERIÁLY

Tato skupina zdrojů patří do tzv. šedé literatury (publikované i nepublikované výroční zprávy, interní materiály organizací apod.). Citační norma APA nestanoví, jak citovat interní materiály podniku. Citace by měla obsahovat informace, které zdroj dostatečně identifikují: název organizace, v závorce rok vydání nebo vzniku zdroje, název zdroje, doporučuje se uvést místo vydání nebo místo vzniku dokumentu nebo sídlo firmy, vydavatele, URL adresu (pokud je dokument dostupný na webu).

Příklad citace interního materiálu firmy:

Export-Import, s.r.o. (2018). *Příjmy střediska XYZ za období leden–červen 2023*. Interní dokument podniku Export-Import, s.r.o. se sídlem v Praze.

Odkaz: [\(Export-Import, s.r.o., 2023\)](#)

Příklad citace výroční zprávy organizace:

Západočeská univerzita v Plzni (2023). *Výroční zpráva o činnosti Západočeské univerzity v Plzni za rok 2022*.

<https://www.zcu.cz/rest/cm/document/workspace://SpacesStore/209b9d74-8dd0-4de2-a753-c64c20ce0f2d;1.1/content>

Odkaz: [\(Západočeská univerzita v Plzni, 2023\)](#)

INFORMACE ZÍSKANÉ OSOBNÍM KONTAKTEM (rozhovor, e-mail)

Podle citační normy APA 7 se citace osobní komunikace do seznamu použitých zdrojů neuvádějí. Uvádí se pouze odkaz na osobní komunikaci v textu práce.

Příklad odkazu v textu:

[Podle ředitelky podniku Evy Veselé \(osobní komunikace, 15. 9. 2023\)](#), bude podnik

Nebo odkaz za textem: [\(E. Veselá, osobní komunikace, 15. 9. 2023\)](#).

Informace získané osobním kontaktem je možné uvádět pouze se souhlasem citované osoby.

VZORY CITACÍ DALŠÍCH TYPŮ ZDROJŮ

Stručný a přehledný dokument APA ve formátu pdf se vzory citací různých druhů zdrojů a vzory odkazů podle APA 7 je dostupný ke stažení zde: <https://apastyle.apa.org/instructional-aids/reference-examples.pdf>

Vzory citací různých typů zdrojů (včetně audiovizuálních médií a online médií) podle APA 7 jsou uvedeny na portálu American Psychological Association zde: <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples>

Přehledně tříděné vzory citací podle APA 7 uvádí také portál Kildekompasset zde: <https://kildekompasset.no/en/referencing-styles/apa-7th/>

3 Příklady zapisování odkazů v textu podle APA 7

Tato podkapitola se podrobněji zaměřuje na zapisování odkazů v textu. Uvedeny jsou různé způsoby zapisování odkazů v textu podle citační normy APA 7.

a) Ve zdroji je uvedený autor a rok vydání nebo datum zveřejnění na webu

Odkazy píšeme takto:

Za textem, na který odkazujeme, uvedeme **do kulatých závorek příjmení autora a rok vydání**. Pokud jde o citáty textu v uvozovkách, tak do odkazu napíšeme také **stranu**, kde se citovaný text nachází (pokud je strana ve zdroji uvedena). U parafrází není uvedení strany povinné, ale pouze doporučené.

Můžeme také autora, na kterého odkazujeme, uvést do věty jako větný člen (např. podmět) a za něj do kulatých závorek rok vydání.

Příklady odkazů podle citační normy APA 7:

... citát nebo parafrázovaný text, za ním je odkaz na zdroj (Horák & Benešová, 2018, s. 75).

Nebo: Horák a Benešová (2018, s. 75) uvádějí, že základním požadavkem je ...

Nebo: Podle Horáka a Benešové (2018, s. 75) je základním požadavkem ...

Můžeme také v jednom odkazu odkázat na více zdrojů, které uvádějí podobnou myšlenku. V takovém případě zdroje oddělíme středníkem, pořadí zdrojů je abecední podle příjmení prvního autora z každého zdroje:

(Horák & Benešová, 2018; Malina, 2015; Zoubková & Kalina, 2016).

b) Mají-li dva nebo více zdrojů stejného autora a stejný rok vydání, rozlišují se malým písmenem za rokem vydání (a, b, c...).

Příklad odkazů na různé zdroje (např. články) autora Veselého vydané ve stejném roce:

(Veselý, 2010a, s. 58)

(Veselý, 2010b, s. 65)

(Veselý, 2010c, s. 103)

Komentář: Stejná rozlišovací písmena musí být napsaná také u příslušných citací v seznamu použitých zdrojů (písmena se v citaci píší za rok, stejně jako v odkazu), aby čtenář poznal, k jaké citaci daný odkaz patří.

c) Ve zdroji je jako autor uvedená instituce (organizace)

Odkazy píšeme stejným způsobem, jako kdyby autorem byla fyzická osoba.

Příklady:

... převzatý text (ČSÚ, 2019).
... převzatý text (Světová banka, 2015).
Evropská komise (2023) uvádí, že ...
Podle Ministerstva financí ČR (2023) ... převzatý text.

4 Využívání nástrojů „AI“ (Artificial intelligence, umělé inteligence) a jejich uvádění v práci

Stanovisko ZČU k problematice „umělé inteligence“ je dostupné zde <https://www.zcu.cz/rest/cms/document/workspace:/SpacesStore/d3f18ea9-ac76-4296-8945-5a98fd895b6a;1.0/content>

Obecně není využití nástrojů „umělé inteligence“ zakázáno. Relevantní odkazy a texty naleznete také na: <https://czv.zcu.cz/ai-na-zcu> (AI na ZČU, 2024), z tohoto zdroje je také zpracován následující text.

Pro používání AI platí obecně principy definované v Etickém kodexu ZČU (AI na ZČU, 2024):

- **Transparentnost** – vždy otevřeně uvádějte, které nástroje AI jste pro zpracování práce použili.
- **Svědomitost** – buďte svědomití, pracujte s celou paletou dostupných a doporučených studijních materiálů a opor. Vytvářejte si vlastní studijní materiály na základě zkušeností z přednášek a cvičení. Otevřeně konzultujte témata s vyučujícími.
- **Odpovědnost** – odpovědnost za vaše studium je vždy pouze na vás. Využijete-li jakékoliv nástroje AI, ověřujte a kontrolujte jejich výstupy.
- **Minimalizace závislosti na AI** – abyste dokázali správně pracovat s AI a vyhodnocovat její výstupy, je třeba získat dostatek znalostí a dovedností v dané oblasti. Nepřejímejte nekriticky výstupy AI.
- **Bezpečnost** – dbejte na ochranu osobních údajů. Nikdy nepoužívejte AI ke zpracování osobních údajů ani k jiné práci s nimi. Důsledně anonymizujte. Pracujete-li s údaji, které jsou chráněny zákonem či smluvně, nepoužívejte je při využívání AI.
- **Spolupráce** – využití AI konzultujte s vyučujícím, společně pracujte s výstupy, respektujte pravidla daná vyučujícím pro konkrétní úkol.
- **Respekt** – není-li k danému úkolu využití nástrojů AI povoleno, respektujte tento zákaz.

Způsob využití AI v seminární práci by měl být diskutován s vyučujícím (v kvalifikační práci je možné použít AI vždy pouze po diskusi s vedoucím práce). V mnoha případech může být využití AI zakázáno. Dbejte správného uvádění zdrojů při využití AI. (AI na ZČU, 2024)

Je-li použití AI vyučujícím povoleno, postupujte v souladu s podmínkami poskytovatele dané služby. V závislosti na druhu využití aplikace AI, způsobu jejího využití a zvyklostí v daném oboru lze odkazování vyřešit následovně, často v kombinaci přístupů (AI na ZČU, 2024):

- obecná deklarace využití,
- přímý odkaz dle vybrané citační normy,
- popis využití AI v příloze práce nebo v části popisující metodiku práce,
- přehled promptů a výstupů nástroje AI.

AI není podle právního řádu ČR považována za autora, ale pracuje se zdroji, které mohou být právem chráněny. **Při využití nástrojů AI jako zdroje informací musíte citovat původní zdroje, ze kterých AI čerpala**, a to může být velice složité (či dokonce nemožné) dohledat. Navíc nástroje AI jako zdroje informací nemusí být spolehlivé. **Vždy informace ověřujte.** (AI na ZČU, 2024)

Platí pravidlo, že je vhodnější uvádět více informací/zdrojů než méně. Autorem práce a nositelem zodpovědnosti jste Vy.

V případech, že v práci ukazujete/ citujete výstupy nástrojů AI, postupujte dle následujícího textu.

Citování je řešeno v materiálu Knihovny ZČU zde: <https://doc-public.zcu.cz/rest/cmism/document/workspace/SpacesStore/c5bc052a-1679-462c-afb3-2c8130e72bfb/content>, kde můžete najít i další tipy k citacím, zde: <https://www.knihovna.zcu.cz/cs/Science/Citation/index.html>

Citování výstupů AI je řešeno také např. v Doporučení k využívání nástrojů umělé inteligence při plnění studijních povinností zpracovaném Masarykovou univerzitou, zde: <https://kvalita.muni.cz/kvalita-vyuky/doporuceni-k-vyuzivani-umele-inteligence-ve-vyuce>

„Pokud je při psaní odborného textu použit ChatGPT nebo jiný generativní nástroj AI, je nutné přesně uvést, **jakým způsobem a k čemu byl použit** (McAdoo, 2023). V úvodu nebo předmluvě by se měl **objevit popis metody**. Výsledek, který nástroj vygeneruje, není vyhledatelný pro dalšího uživatele [...] Vygenerovaný text generativním nástrojem AI by se podle APA 7 měl citovat spíše jako **sdílení výstupu algoritmu**. Takže za autora výstupu by se měla označit korporace **OpenAI**. [...] Pokud bude citován vygenerovaný text na nějaké téma, významně se doporučuje [...] např. do poznámky pod čarou uvést text tohoto promptu. Do příloh je pak vhodné, pokud je to možné, vložit celý vygenerovaný text. Protože žádný vygenerovaný text v odpovědi na stejnou otázku není stejný.“ (Citování generativních nástrojů umělé inteligence, 2024)

V rámci prací na FEK ZČU důrazně doporučujeme uvádění textu promptu a data jeho zadání. Využijte poznámek pod čarou a přílohy.

„Citace v textu v podobě (jméno, datum) by měla obsahovat ve vstupním prvku název korporace, která vyvinula nástroj a rok položení dotazu. Pokud se název korporace v textu vyskytuje přirozeně, uvede se do závorky jako u ostatních informačních zdrojů pouze rok.“ (Citování generativních nástrojů umělé inteligence, 2024)

Důležité je uvádění verze nástroje AI.

Příklad citace v textu:

Vzor: (Název korporace, datum)

Konkrétní příklad: (OpenAI, 2023)

Příklad bibliografické citace v závěrečném seznamu použitých zdrojů:

Vzor: Autor. (rok). Název generativního nástroje AI (Verze) [Velký jazykový model]. URL.

Konkrétní příklad: OpenAI. (2023). ChatGPT 3.5 (Nov. 11. version) [Velký jazykový model]. <https://chat.openai.com/>

Poznámka:

„Citační styl APA 7th ed. (American Psychological Association, 2020, stránky 272-274) má pro citování softwaru poměrně jasná pravidla. Datum vydání pro software je datum vydání verze softwaru, na kterou odkazujeme. Autorem je míněna většinou korporace – v tomto případě

tedy OpenAI. Za autorem se uvádí pouze rok položení dotazu, přesné datum se uvede v informaci o verzi. Pokud je ten, kdo publikoval software stejný jako autor, není ho nutné uvádět (v tomto případě se tento údaj tedy logicky vypustí).“ (Citování generativních nástrojů umělé inteligence, 2024)

Použité zdroje

AI na ZČU (2024). Západočeská univerzita v Plzni. Dostupné 25. 3. 2024 z <https://czv.zcu.cz/ai-na-zcu>

American Psychological Association (2021). APA Style: Reference Examples. <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples>

American Psychological Association (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000165-000>

Citování generativních nástrojů umělé inteligence (2024). Západočeská univerzita v Plzni. Dostupné 25. 3. 2024 z <https://doc-public.zcu.cz/rest/cmris/document/workspace:/SpacesStore/c5bc052a-1679-462c-afb3-2c8130e72bfb/content>

Kunešová, H., Tluchoř, J. Dokoupil, J., & Hinke, J. (2024). *Metodika k vypracování kvalifikační práce (bakalářské, diplomové) a průběh její obhajoby u státní závěrečné zkoušky*. Fakulta ekonomická ZČU. https://fek.zcu.cz/blob.php?table=internet_list&type=FileType&file=Data&name=FileName&idname=IDInternet&id=5155